

zaterdag 6 februari 2021

De Limburger

Uit liefde voor de wijk

SEIZOEN VAN DE ANONIEME PRINS

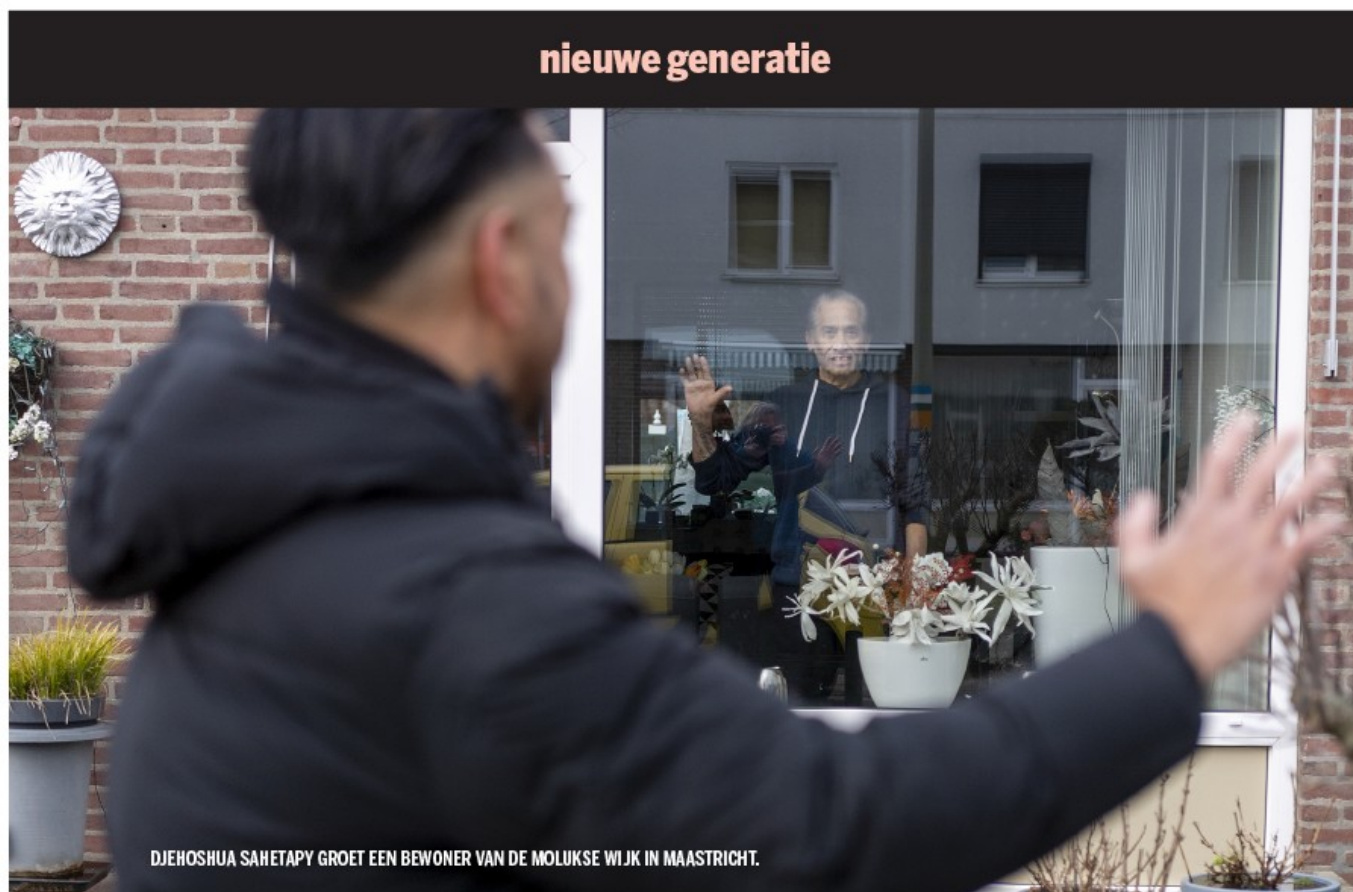
Wie bij de Veldjmuus zou heersen dit jaar moet geheim blijven.

TANDARTS GOOIT HET ROER OM

Marc Werry wil niet meer elke dag examen doen.

Djehoshua Sahetapy zegt rechtuit wie zijn grote inspirator is: zijn vader, een van de treinkapers in 1975. Zelf zet hij zich op een heel andere manier in voor de Molukse cultuur. De 'eigen' wijk in Maastricht wist hij, samen met andere jongeren, al een nieuwe toekomst te geven. Nu maakt de 30-jarige ook landelijk furore. „Wij zeggen: beroep je op je historische rechten.”

TEKST JOOS PHILIPPENS FOTO'S PETER SCHOLS

Strijd voor Molukse cultuur en vrijheid

convenant na steen door ruit

vrijheidsstrijd

Djehoshua Sahetapy is een voorvechter van de Molukse wijk in Maastricht, maar woont er zelf niet. „Klopt, ik ben een paar honderd meter verderop opgegroeid en woon daar nog steeds. Toch ben ik een jongen van de wijk, ik kom er al m'n hele leven. Buitenspelen, kerk, jeugdwerk, zondagsschool, gemeenschapshuis. Oma en overgrootmoeder woonden er. Ik hielp als kind bij de catering van oma's en mama's.”

Inmiddels heb je met twee oudere neven een bedrijf, Saté by June. Zonder horecaervaring. „Officieel ben ik sociaal pedagogisch werker. Ik vind het fijn om met m'n oorsprong bezig te zijn, via eten of anderszins. Het begon zes jaar geleden, toen we twee keer per maand in ons gemeenschapshuis mochten koken. Een driegangendiner voor 8 tot 10 euro voor 48 eenzamen en mensen met weinig geld. Deden we gewoon. Twee jaar later startten we met z'n drieën Saté by June. We vinden het gewoon heel leuk om te koken.”

De Molukse wijk leek af te kalven, maar een steen door de ruit van een leegstaand pand was in april 2019 de noodkreet die veel in beweging bracht. De woning was aan Nederlanders toegewezen, omdat zich geen enkel Moluks gezin gemeld had. Corporatie Woonpunt schrok enorm van die steen, zocht de wijk op.

Wat zat achter de gesneuveld ruit? „De gedeelde analyse is drieledig: onze opbouwwerker, Connie Lewerissa, overleed en werd niet opgevolgd. Hij verzette hier bergen. In zijn voetsporen treden was een droom voor mij. Zijn overlijden is de wijk nooit te boven gekomen. Toen stapte het buurtplatform op,

“**HET STAAT NU OOK ZWART-OP-WIT DAT NIET-MOLUKKERS ER MOGEN WONEN.**”

DJEHOSHUA SAHETAPY

zonder dat de wijk en Woonpunt dat wisten. De wijk was in slaap gevallen, de corporatie vulde woningen. Er was geen onderling contact. Er wonen nu twee niet-Molukse gezinnen en veel mixgezinnen.”

Je mobiliseerde jongeren, de nieuwe generatie, en bent kartrekker en spreekbuis van de wijk.

„In de wijk ondersteun je elkaar, in goede en slechte tijden. Ik help graag, ook al heb ik werkweken van 50 tot 60 uur. Tussen of na het koken belik of heb ik meetings ten behoeve van de wijk. In een convenant met Woonpunt is nu vastgelegd dat Molukkers voorrang genieten. Dat is geen discriminatie, de wijk is voor iedereen. Het staat nu ook zwart-op-wit dat niet-Molukkers er mogen wonen.”

Om dat te begrijpen, moet je de geschiedenis kennen.

„Ik ben daar extreem mee bezig en erg dankbaar dat de corporatie dit officieel bevestigt. De voorrangsregel heeft te maken met de gedwongen komst van de Molukse KNIL-militairen. Direct na de Japanse capitulatie verklaarde Indonesië zich onafhankelijk. Nederland wilde haar voormalige kolonie behouden en probeerde met het KNIL de oude greep op Indonesië herwinnen. Nederland verloor en haalde in 1951 de Molukse militairen hierheen.”

De 12.500 Molukkers zouden maar een paar maanden blijven en werden in woonoord ondergebracht. Toen tijdelijk definitief werd, bouwde Nederland vanaf 1960 verspreid over het land zo'n 45 Molukse wijken van 150 tot 1500 inwoners.

Na de ingegooide ruit volgde in Maastricht een zeer emotionele eerste wijkbijeenkomst, waar onderling begrip groeide. Via een handtekeningenactie schonk de wijk het vertrouwen in de groep jongeren rond Sahetapy. De ondertekening van het convenant met de corporatie ging geheel in stijl, gepaard met traditionele gebeden, getrommel en gezang.

Na deze bijeenkomst ontstond toch wat ruis.

„Als ik iets voor de wijk kan doen, doe ik dat uit liefde voor de gemeenschap. Af en toe vraag ik een halfuurtje terug. Soms ga ik te snel. Door verkeerde informatie begonnen mensen ons te wantrouwen, dat werd een obstakel. Om de gemeenschap te informeren, zijn we live-uitzendingen op Facebook gaan houden. Dat helpt, we investeren in de wijk. Ons onafhankelijke werk en hart op de juiste plaats neemt wat verdeeldheid weg en brengt mensen samen.”

Op de wachtlijst staan 80 Molukse huishoudens.

„Die lijst geeft rust. Nu zijn we bezig met de vergrijzing, we willen gelijkvloerse woningen voor de ouderen. Fijn dat ik het er met Woonpunt over kan hebben. Het verschil met twee jaar geleden is bizar. Ik ben dankbaar.”

De rol van je vader, die als 22-jarige meedeed aan de treinkaping bij Wijster, is belangrijk.

„Hij is mijn grootste voorbeeld. Ik weet wat hij gedaan heeft, al was ik toen nog niet geboren. Ik ken de gevolgen (negen jaar cel, JP).

'TIJDELIJKE' KOMST NAAR NEDERLAND

Indonesië roept 17 augustus 1945 de onafhankelijkheid uit. Nederland bestrijdt deze via zogeheten politionele acties, in feite een term voor oorlogsvoering, en verliest. Na vier jaar draagt ons land de soevereiniteit over aan de nieuwe Verenigde Staten van Indonesië.

Op 25 april 1950 maken de Molukken gelegenheid van het recht daaruit te stappen. Ze roepen de onafhankelijke Republiek Maluku Selatan (RMS) uit, maar Indonesië accepteert dat toch niet en herovert in een maand bijna alle eilanden. Er komen in totaal zo'n 5.000 Nederlandse militairen en meer dan 100.000 burgers om. Het Koninklijk Nederlandsch-Indisch Leger (KNIL) is het Nederlandse koloniale leger. In juli 1950 zijn er nog zo'n 3500 Molukse KNIL-militairen op Java. Deze Indonesische staatsburgers tijdelijk naar Nederland overbrengen blijkt de enig haalbare optie. Als de eerste Molukkers in 1951 met hun families per boot arriveren, worden ze gehuisvest in negentig voormalige werk- en concentratiekampen (woonoorden). De huizen zijn te klein en hebben geen douches en keukens. De Molukkers mogen niet werken en integreren.

Die acties staan symbool voor wat onze gemeenschap in Nederland moest meemaken. Demonstreren hielp niet, terwijl onze opa's en oma's groot onrecht werd aangedaan. Ze werden ontslagen uit militaire dienst, als grof vuil behandeld. Soms zeggen Molukkers: we staan niet achter de acties, maar dat zal ik nooit zeggen. Ik kan me voorstellen dat ik gezien die tijdgeest meegegaan zou hebben."

Is het verschil met vroeger groot?

„Naar ons wordt gelukkig meer geluisterd. Minister Ollongren heeft recent in een brief aan de Tweede Kamer de historische afspraken nog eens onderstreept. Die wijken zijn ons recht. De onze bestaat zestig jaar; daarom wil ik een expositie opzetten over de gezamenlijke geschiedenis van Nederland en de Molukkers."

Je ziet je vader nog vaak, hoe is jullie band?

„Als 67-jarige is hij nog steeds heel actief, vooral met bewustwording, kennisoverdracht en herdenken. Hij vindt het belangrijk dat we niet vergeten, organiseert literaire middagen met Molukse schrijvers. Vader heeft ook banden met de politiek. Ik zie dat, maar ik doe het op m'n eigen manier. Hij zegt nooit: waar ben je mee bezig? Of: dat moet je zó doen. Ook niet: dat is heel goed. Hij laat me vrij in wat ik doe, als de nieuwe generatie. Ons doel is hetzelfde: cultuurbehoud en vrijheidstrijd."

In de 45 Molukse wijken wonen inmiddels 45.000 mensen, met zeker dertien buurten ben je intensief in gesprek. Jouw gedrevenheid en succes vallen ook elders in het land op.

„Alles wat ik doe, loopt uit de hand. (grijns) Na die Facebooksessies kwamen vragen over hoe wij het geregeld hadden. Almelo en Tilburg hebben het al tientallen jaren goed voor elkaar; maar Elst, Vaessen en Capelle staan op het punt waar wij twee jaar geleden stonden. Goed dat we elkaar opzoeken en ondersteunen, maar het zou tof zijn als meer wijken aansluiten."

Wat weerhoudt hen nog?

„Soms is er schaamte om hulp te vragen. Elke wijk moet zijn eigen keuze maken, maar wij zeggen: kom voor jezelf op, beroep je op je historische rechten, laat je niet afwimpelen door je corporatie. Minister Ollongren schrijft dat ook: 'Incidenten kunnen simpel voorkomen worden door afspraken te maken tussen de corporaties en de Molukse wijken'. Het is een kwestie van successen uitdragen. Dat helpt."

Je grootouders komen van het eiland Saparua, dat rijk is aan delfstoffen, kruiden en specerijen. Toch heerst er veel armoede.

„Indonesië en China halen alles weg. Nederland ook, via handelscontracten. Ik kan geen vrije Molukken regelen, daar is Indonesië veel te machtig voor en ben ik een te kleine pion. Maar wel haalbaar is een beter leven. Vanuit Nederland wordt onder meer gewerkt aan betere afvalverwerking en schoon drinkwater. Daar kunnen de wijken zich samen voor inzetten."

Je bezocht Saparua in 2012. Hoe was de ervaring?

„Mooi, zeer bijzonder, daar hoor ik thuis. En dan denk je: waarom ben ik er dan niet? Dat is mijn grote drijfveer. Er is daar nog een groot

MOLUKKERS KAPEN TREIN IN 1975 EN 1977

De treinkaping in 1975 bij het Drentse dorp Wijster is om het streven naar een onafhankelijke Republiek der Zuid-Molukken kracht bij te zetten. Op 2 december trekken zeven bewapende Zuid-Molukse jongeren in de trein Groningen-Zwolle aan de noodrem. Ze schieten de machinist en twee passagiers dood en geven zich na twaalf dagen over. De treinkaping bij De Punt duurt van 23 mei tot 11 juni 1977. Negen gewapende Zuid-Molukkers kapen de trein Assen-Groningen. Hun actie eindigt na drie weken door een bestorming door mariniers. Twee gegijzelden en zes kapers laten het leven.

onrecht gaande, een doofpot. Dat moeten we hier niet vergeten. De politieke propaganda is groot, op de eilanden durft men niet te praten over de RMS (Republik Maluku Selatan, JP)."

Hoe is het met de regering in ballingschap?

„Ik probeer van de politiek weg te blijven, maar ik sta voor de RMS zoals die is opgericht: voor vrijheid en zelfbeschikking. Ik plaats vraagtekens bij de invulling anno 2021. Ik weet niet precies wat die regering momenteel doet, er is veel meer uit te halen. Daardoor is de acceptatie niet overal even groot. Het is toch bizar dat ik wijken bij elkaar moet roepen?"

In eerste instantie wil je je eigen Maastrichtse wijk zo lang mogelijk Moluks houden.

„Ik ben realistisch: ooit komt er een einde aan. Ik zeg dat gewoon en kan het onderbouwen: het behoud van de wijk hebben we in eigen handen. Willen Molukkers niet meer bij elkaar wonen, dan kan de corporatie natuurlijk geen huizen leeg laten staan. Ooit komt er een generatie die zijn oorsprong niet meer kent, waardoor niet-Molukkers in onze wijk komen wonen. Maar dat gaat niet gebeuren zolang ik leef."

REAGEREN?

JOOS.PHILIPPENS@DELIMBURGER.NL

BEGROETING IN DE MOLUKSE WIJK.

» VERSLAGGEVER RON BUITENHUIS
OBSERVEERT 'ERGENS IN LIMBURG'

Wij weten dat loeiend luchtalarm een test is...

Een mistroostige maandagmorgen. De lucht is grijs, de wind koud. Een huismus spartelt niettemin vrolijk in een waterplas. Vanaf de provinciale weg in Pey kijk ik naar een omheinde AZC-wereld, waarvan de rood-witte slagbomen tot mijn verbazing gewoon opengaan zodra je met de auto nadert. Ik zoek een parkeerplek achter kantoren die op geribbelde zeecontainers lijken. Er loopt een vrouw in een dikke winterjas maar met blote voeten in zwembadslippers. Op de bovenste etage van een flatgebouw gaat een raam open. Een jongeman gooit een leeg blikje naar buiten. Hij kijkt het niet eens na. Het is 11.40 uur, ik blijf nog even in de auto zitten. Bij de inrit verschijnt een bestelbusje van DHL. De bezorger dropt diverse dozen bij een huisje dat uitnodigend receptie heet. Ervoor staat een geïnformeerde bewaker met het V-embleem op zijn revers een shagje te roken. Het is 11.50 uur als ik naar hem toe loop met het verzoek of ik op het centrale plein van het AZC bewoners mag interviewen. „Eigenlijk niet", zegt de bewaker. Het woord eigenlijk houdt de poort op een kier. Ik leg uit dat ik mensen wil observeren en bevragen wat het

maandelijkse luchtalarm met hun gemoeidsrust doet. Iedere Nederlander is er aan gewend dat elke eerste maandag van de maand om 12.00 uur de sirenes loeien. En wij weten dat het een test is. Maar, zo vroeg ik me oprecht af, staan we er wel bij stil wat dat indringende geloei doet met mensen die (net) uit ramp- of oorlogsgebieden komen?

Op internet doen verhalen de ronde van getraumatiseerde asielzoekers die door de sirenes door het lint gaan. Ook het veelvuldig verschijnen van politiebussen of het geronk van een helikopter in de lucht schijnt felle angstreacties te geven. Het COA zegt dat elke asielzoeker bij aankomst wordt geïnformeerd over ons nationale luchtalarm.

Maar is dat zo? 11.59 uur, er is haast, het geloei gaat zo beginnen. De beveiliging trapt zijn shagje uit op de grond en wordt alsnog formeel. Ik moet eerst een verzoek indienen bij de persdienst van het COA. Maar dan krijg ik alleen bewoners te spreken die het COA selecteert? Helaas pindakaas, de poort blijft dicht.

Er zit niks anders op dan buiten het AZC asielzoekers te benaderen. De zes mannen en vrouwen die ik op de weg naar Pey aanspreek, halen stuk voor stuk hun schouders op over de sirenes. Nergens last van. Zou mijn bezorgdheid vals alarm zijn?

ERGERS IN PEY-EGHT

REAGEREN?

RON.BUITENHUIS@DELIMBURGER.NL